

ฉบับหลัง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๘

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ตั้งใจฟังธรรม เพราะเข้าพรรษามา ๑ เดือนแล้ว พรรษา ๓ เดือนไป
อธิษฐานพรรษาแล้วอยู่ในที่ใดต้องพยายามฝึกหัดปฏิบัติ ทำให้หัวใจเราเป็นความจริงขึ้นมา

ออกพรรษาแล้ว รับกฐินแล้วไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ข้าพเจ้าปฏิบัติมา
๓ เดือน สิ่งทีกระทำให้มานี้ถูกต้องชอบธรรมหรือไม่

สิ่งที่ทำไปแล้วนะ สิ่งที่เป็นสัมมาทิฐิถูกต้องชอบธรรม มันจะเป็นความสุขในหัวใจดวง
นั้น สันติภูมิคือรู้แจ้งในใจของตน ถ้ามันเป็นมิจฉาทิฐิ มันเห็นผิด มันเป็นการ
ส่งออก มันเป็นอารมณ์เคลิบเคลิ้ม เหมือนยาเสพติด เสพแล้วมีอารมณ์ชั่วครั้งชั่วคราว

นี่ก็เหมือนกัน เวลามันส่งออกไปเป็นอาการเท่านั้น มันไม่เป็นความจริง ถ้ามันเป็นความ
จริงขึ้นมา ปักจัตตัง สันติภูมิโก คำว่า “สันติภูมิโก” มันชัดเจนแจ่มแจ้ง มีเหตุและมีผล ไม่มีสิ่งใด
จะให้กิเลสมันดับหัวเล่นได้

เวลากิเลสมันดับหัวเล่นนะ ให้มันส่งออก ไปรู้ไปเห็นสิ่งใดขึ้นมาแล้วเป็นธรรมๆ ใจ นั้นนะ
กิเลสมันดับหัว เวลามันดับหัวแล้วนะ ล้มกลิ้งไปเลย มันเหยียบย่ำทำลายอยู่อย่างนั้นนะ ตัวเอง
ก็ไม่เข้าใจ แล้วอารมณ์อย่างนั้นหรือเป็นธรรมๆ มันเป็นธรรมเพราะอะไร เพราะเป็นอนิจจัง
สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา แล้วเอ็งรู้อะไรละ

แต่ถ้าเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา อนัตตานะ เราเป็นผู้รู้ผู้เห็น สิ่งใด
สิ่งหนึ่งเกิดขึ้นในใจของพระอัญญาโกณฑัญญะ สิ่งทั้งหลายทั้งปวงมันต้องดับไปเป็นธรรมดา
มันมีเหตุมีผลของมันไง ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา สันติภูมิโก รู้แจ้งใจ

จะเอาเรื่องเหตุมาก็มีเหตุยืนยันกัน จะเอาเรื่องท่ามกลาง ธรรมทั้งหลายๆ ท่ามกลางที่สติปัญญามันใคร่ครวญอยู่มันก็มี เวลาถึงที่สุดมันนิโรธ มันดับ มันขณะ ก็ชัดเจน เอาอะไรมาเถียงล่ะ กิเลสมันโต้แย้งไม่ได้ กิเลสมันตบหัวไม่ได้ กิเลสมันย่ำยีไม่ได้

แต่เวลามันส่งออกไปนะ กิเลสมันกระที่บเอา แหม! บรรลุธรรม ไรสาระ

ฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่อหัวใจดวงนี้ ถ้าหัวใจดวงนี้ขึ้นมา เป็นจริงเป็นจังขึ้นมาในหัวใจของตน ถ้าหัวใจของตนนะ เข้าพรรษา อธิฐานพรรษา ถืออุตุงค์วัตร นี่เป็นเครื่องขัดเกลา ขัดเกลาอะไร ขัดเกลากิเลสไป

ถ้าเป็นเครื่องขัดเกลา เห็นไหม เพราะมันไม่ได้สมตามสมความปรารถนาของมัน ถ้าปล่อยให้มันเป็นอิสระเสรีภาพ มันกระที่บตายเลย มันกระที่บหัวใจดวงนี้ตายเลย แล้วกิเลสก็บังเงาว่าเป็นธรรมๆ แล้วพูดอะไรเป็นเรื่องกิเลสทั้งนั้น กิเลสมันหลอกตัวเองไป

นี่กิเลสมันหลอกตน หลอกตนเสร็จแล้วก็ไปหลอกคนอื่น แล้วก็ไปหลอกสังคมไทย ไปหลอกสังคมชาวพุทธ สังคมชาวพุทธก็เลยกลายเป็นที่ล้มลุกคลุกคลานไปทั้งสิ้น มันเพราะอะไร เพราะมันเป็นกิเลสไป ถ้าเป็นธรรมไป ตบหัวแล้วลูบหลัง เวลามันตบหัวไป ล้มกลิ้งล้มหายไปเลยนะ ลูบๆ ปฏิบัติพอเป็นพิธีไป ให้มันเกาเล่นไป เกาหลังๆ มันไม่จริงไม่จังขึ้นมาเลย

เป็นจริงเป็นจังขึ้นมาละ ธรรมะอยู่ปากตาย ฟากตายตรงไหนนะ ฟากตายเพราะว่า ยอดเขา เราขึ้นไปฝั่งหนึ่งถึงยอดเขา ลงไปอีกฝั่งหนึ่งไป นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่มีมันจะเป็นธรรมๆ มันอยู่ฝั่งไหน

นี่ไง โคน้ำพุๆ เป็นผู้ฉลาด ไม่พาผู้ฉลาดนั้นไปวังน้ำวนให้กิเลสมันดูดตายหมดเลยไป โคน้ำพุฉลาดพาผู้ฉลาดนั้นออกจากวังน้ำวน จากฝั่งของวิญญู จากฝั่งของกิเลสข้ามสู่ฝั่งของธรรม ข้ามฝั่ง ไม่ใช่ไปตายกันอยู่กลางวังน้ำวนนั้น ไม่ยอมจมนั่นมันทั้งสิ้น

ฉะนั้น เอาจริงเอาจังของเราขึ้นมา เข้าพรรษาแล้วเราฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้มันเป็นจริงเป็นจังของเราขึ้นมา ไม่ใช่เกาหลังเล่นนะ แค่อูบๆ คลำๆ ทำอะไรก็ลูบๆ คลำๆ ห่วงอย่างเดียวล่ะ ห่วงมันทุกข์มันยาก ขี้เกียจขี้คร้าน

เวลาวิชาของหลวงตาไป กอนแล้วก็นิน กินแล้วก็นอน มีกินกับนอน นอนกับกินเท่านั้นนะ บวชมานอนมากินใช้ใหม่ ติดเตียงไป ถึงเวลาก็ให้น้ำเกลือ

ถ้าเป็นจริงเป็นจัง สุขภาพกาย สุขภาพจิต

สุขภาพกาย คนเราถ้าแข็งแรงจะทำอะไรก็ได้ อยากทำอะไรก็ทำได้ด้วยความสมความปรารถนา จะทำอะไรก็ได้ แล้วทำได้จริงหรือเปล่า ถ้ามันสุขภาพกาย สุขภาพจิต สุขภาพกายที่แข็งแรงทำอะไรก็ทำให้มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา

สุขภาพจิต สุขภาพจิตนะ คนเราถ้ามีกำลังใจ มีขวัญและกำลังใจ อะไรก็ได้ มันจะทุกข์มันจะยากแค่ไหน มันทุกข์ยาก ใครก็ทุกข์ทั้งนั้นนะ ใจเรามันอ่อนแอเกินไป เจออะไรก็ล้มลุกคลุกคลาน ยอมจำนน ยอมแพ้ ยอมแพ้แล้วก็นั่งคอตก แล้วเราก็อยากจะได้ธรรมะ

ธรรมะอยู่ปากตายไป นี่ไง ที่ครูบาอาจารย์อยู่ปากตาย มันเอาตายนะมาหลอก แล้วเวลาทำอะไรก็เสียใจก็เศร้า ก็กลัวตายนั่นแหละ กลัวมันจะเสียรูป ใจ! มันจะเสียไปไหน

สัตว์บางชนิดนะ แขนขาขาดมันงอกได้ สัตว์บางชนิดมันงอกได้ มันมีเซลล์พิเศษของมัน ใจของเราเนาะ ถ้าแขนขาขาดก็ใส่ของเทียมไป ขาเทียมแขนเทียมนั่นนะ แต่ถ้าหัวใจล่ะ มันขาดอะไรไป สิ่งที่มีมันขาดนั่นล่ะ มันไม่มีสิ่งใดเติมเต็มความในใจของตน นี่ไง ก็ลูกหลังใจ เกาเล่น แค่ลูกหลัง ธรรมะลูกหลังใช้ใหม่

มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาเนะ เวลาทำความสงบใจเข้ามาให้เป็น ปัญญาที่จะทำความสงบของใจให้ได้ ถ้ามีสติปัญญา นั่นคือปัญญาอบรมสมาธิ

ปัญญาอบรมสมาธิ หมายความว่า คิดสิ่งใดแล้ว สิ่งที่เราคิดนั้นนะเรามีสติเท่าทันเท่าอารมณ์ความคิดนั้น อารมณ์ความคิดนั้นทำไมมันให้โทษกับหัวใจของเราเหลือเกิน ถ้ามันให้โทษกับหัวใจของเราเหลือเกิน นี่เวลาคิดธรรมะไป นี่ไง อารมณ์นี้มันเป็นอะไร อารมณ์มันเกิดจากอะไร แล้วอารมณ์ให้ผลเป็นอย่างไร ถ้ามีสติปัญญาเท่าทันมันนะ มันก็เป็นแค่อารมณ์

เพราะเราไม่เท่าทันมันเองไง อารมณ์มันก็เป็นแค่ความโลภ ความโกรธ ความหลงไป เพราะไม่เท่าทันไป ไม่เท่าทันก็หลงอารมณ์ไป พอหลงอารมณ์ อารมณ์ก็เป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาไป พอเป็นรูปเป็นร่างมันก็หลอกไป พอหลอกก็ติดต่องานกันไป แล้วก็ติดอยู่นั่นแหละ มันก็ขี้เกียจความทุกข์ไว้ให้ในหัวใจนั่นไง

ถ้ามีสติปัญญาเท่าทันมัน เห็นใหม่ เท่าทันมันได้อะไร ด้วยอะไร

ด้วยธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ พอเท่าทันมัน มันก็อายใจ ความคิดก็เกิดจากเรานะ ใจเงาเท่าตุนให้มันหลอกอยู่อย่างนั้นนะ เวลามันเท่าทันมัน มันไปไหนละ อารมณ์มันไปไหนละ มันอายไปเลยละ ถ้ามันอายมันก็หยุดคิดใจ นั่นนะปัญญาอบรมสมาธิฯ ใจ

หายใจเข้านี้ก็พุท หายใจออกนี้ก็โธ ทำความสงบของใจให้ได้ ทำความสงบของใจ สงบทำไม สงบเพื่อคลายทุกข์ใจ สงบเพื่อไม่ให้มันทุกข์มันยากใจ ถ้ามันสงบระดับเข้ามาก็มีความสุขใจ ถ้ามีความสงบขึ้นมา นั่นก็เป็นพื้นฐานใจ เป็นพื้นฐานมันเป็นสมาธิสมาธิใจ

ถ้าสมาธิสมาธิมีกำลังพอหรือไม่มีกำลังไม่พอใจ ถ้ากำลังไม่พอก็ทำความสงบให้มากขึ้น ใจ ชำนาญในวิธีใจ มีความชำนาญใจ พอมีความชำนาญขึ้นมาแล้ว ถ้ามันยังภาวนาไม่ต่อเนื่องไปนะ ก็นุ่มไป นุ่มไปเห็นสติปัญญา ๔ เห็นอะไรก็ได้ อย่างใดอย่างหนึ่งอันเดียว

แต่ความจริงมันไม่ใช่ ความจริงนะ เป็นนักปราชญ์ เห็นกาย แล้วจะไปเห็นเวทนา แล้วจะไปเห็นจิต แล้วจะไปเห็นธรรม นี่ใจ มันเกาหลังเล่นนะ ธรรมะเกาหลังๆ

อะไรก็ได้ อย่างใดอย่างหนึ่ง

ส่วนใหญ่แล้วมันลึงเลสงสัย มันอยากจะทำให้รู้แจ้ง กลัวรู้แล้วจะไม่รู้รอบขอบเขต รู้แล้วจะไม่มีสติปัญญา รู้แล้วจะต้องคลี่คลาย รู้แล้วต้องเป็นนักปราชญ์ รู้แล้วจะแทงทะลุอุปาทาน หลบหลั่งๆ ก็เลสมันเกาเล่น แล้วก็แค่นั้นนะ แล้วก็หันรีหันขวาง ทำอะไรก็ไม่เป็นขึ้นเป็นอัน แล้วจะทำอะไรต่อไป

ก็ภาวนาใจ ก็นักภาวนานี้ใจ ก็เลสมันหลอกว่า ถ้าไม่ทำอะไรเลย ก็เลสมันก็กระตือรือร้น เวลาจะมูมานะ เข้าพรรษา อธิษฐานพรรษามันก็ตบหัวเล่นนะ เวลาจะเอาจริงเอางี้จะประพฤติปฏิบัติก็ดูหลัง เกาหลังเล่น แก้กัน เกาแก้กัน

ก็เลสมันเป็นอย่างนั้นหรือ อย่างนี้หรือชำระล้างกิเลส อย่างนี้หรือนักปฏิบัติ อย่างนี้หรือจะรู้เท่าทันกิเลส

ไฉนมันสปรมะมาทกิเลสเกินไป นี่กว่ากิเลสมันของเล่นๆ ใจ กิเลสก็เขียนชื่อไว้ ก.ไก่ สระอิ สระเอ ส.เสือ แล้วเผาไฟทิ้ง กิเลสถูกฆ่าแล้ว เขียนชื่อมันแล้วก็เผาไฟทิ้ง อย่างนั้นใช่ไหม อย่างนั้นหรือการแก้กิเลส

กิเลสเขารู้เขาเห็นนะ กิเลสนะ พญามารณะมันครอบงำหัวใจของสัตว์โลก ไม่มีหัวใจดวงใดพ้นจากมือมันไปได้ทั้งสิ้น แล้วเวลาเรือนยอดของเรือน ๓ หลัง ความโลภ ความโกรธ ความหลง พอมันคืออวิชชา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหักเรือนยอดของเรือน ๓ หลัง พญามารสิ้นไป ตายไปในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันคร่ำครวญครวญครางเลยละ ไปอ้อนวอนลูกสาว ความโลภ ความโกรธ ความหลงเพื่อจะมาหลอกมาลวงต่อไป

นี่ไง เวลากิเลสเขาเห็น เขาเห็นทั้งหน้า เห็นทั้งร่าง เห็นทั้งสันดาน เห็นทั้งนิสัย เห็นทั้งเล่ห์เหลี่ยม เห็นถึงที่มันฝังอยู่ในหัวใจที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เวลาเขารู้เขาเห็นนะ เขาด้วยภาวนามยปัญญา ปัญญาที่รูกเรา รุกเข้าไปในหัวใจของตน ชำระล้าง สรรอกคายกิเลสออกไปเป็นชั้นเป็นตอนนะ กิเลสมันดินรนคร่ำครวญครวญคราง

เอ็งเคยเห็นไหม เอ็งรู้จักมันหรือเปล่า เอ็งเห็นเงามันหรือเปล่า

เกาหลังเล่นนะ ดูๆ คลำๆ ไรสาระ

เอาจริงเอาจังขึ้นมา นี่หนึ่งเดือนแล้ว เอาจริงเอาจังของเราขึ้นมา เอาจริงเอาจัง เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนานั่นนะ เอาจริงเอาจัง เห็นไหม

เวลาเอาจริงเอาจัง อุตตกิลมถานุโยค เอาจริงเอาจังก็ถล่ำไปว่าความจริงความจังอันนั้น แต่ความจริงความจังอันนั้นมันก็เป็นแก่นสาร พอเป็นแก่นสารแล้วมันจะเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาหรือไม่เป็นขึ้นมา ไม่เป็นขึ้นมา เราก็ทบทวนของเราอยู่อย่างนั้นนะ ความทบทวนด้วยความละเอียดอ่อน ความระมัดระวัง มันต้องจับได้สิ

ขณิกสมาธิ ทำความสงบของใจชั่วคราวชั่วคราวมีความสุขพออยู่ได้ เวลาทำความสงบบ่อยครั้งเข้า อุปจารสมาธิ สมาธิมันจะเข้มแข็งของมันขึ้น อุปจาระคือวงนอก คืออารมณ์มันเกิดจากความรู้สึก ชาติรู้ ชาติรู้คือตัวรู้ อุปปนาสมาธิ สักแต่ว่ารู้ สักแต่ว่ามันคือตัวจริงของจิต

เวลาเข้าขณิกสมาธิก็สมาธิเริ่มแยกออกมาจากปุถุชน เริ่มแยกออกมาจากอารมณ์โลกที่ว่าอารมณ์ๆ นี่แหละ ความคิดๆ นี่แหละ เวลามันเริ่มสงบขึ้น เฮ้ย! ความคิดเป็นความคิดนะ อันนี้มันก็เป็นความสุขอันหนึ่ง แต่ก็ยังจับต้นชนปลายอะไรไม่ได้ ขณิกสมาธิเป็นสมาธิแบบว่า ฟ้ำแลบ เป็นพยับแดด เป็นครึ่งเป็นคราว ขณิกสมาธิ

ทำความเข้าใจให้มากขึ้นๆ จิตมันสงบ อุปจาระ คือสมาธิกับอารมณ์ มันจับอารมณ์ได้ สมาธิกับอารมณ์มันกระทบกันแล้ว ถ้ามันกระทบได้

ขณิกมันแป๊บๆ เป็นฟ้าแลบ เป็นพยับแดด แต่ฟ้าแลบ พยับแดดก็มีใจ ดุสิ เวลาแดดออกบนถนนมันมีพยับแดด เห็นไปเป็นรูปเป็นร่างเลยละ ใ้้นักเดินทางเวลาเขาขี่อูฐไปทางทะเลทราย เห็นพยับแดดนึกว่าเห็นสระน้ำ เห็นบึงใหญ่ เพราะมันหิวมันกระหายมาก นี่ใจ พยับแดด นี่เวลามันเป็นของมันเป็นครั้งเป็นคราวไป

มีความชำนาญของเรา ถ้ามันสงบมากขึ้นนะ แวบๆ พยับแดดมันรู้ นั่นนะอาการอันหนึ่ง นี่ตัวจิตใจ นี่อุปจารสมาธิ เวลาถ้าทำความเข้าใจมากขึ้นๆ เพราะอุปจารเป็นพยับแดดที่เราได้เห็น จับต้องไม่ได้ ไม่มีอำนาจวาสนา

ในการฝึกหัดประพฤติปฏิบัติในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในพระพุทธศาสนา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติมาก่อน ทำความสงบของใจเข้ามา ใจสงบระงับฝึกหัดให้มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา

ไม่ใช่ นั่งเกาหลัง ลูกหลังเล่น ก็เลสมันลูบหัวเล่นนั่นนะ ตบหัวแล้วลูบหลัง แล้วก็กึ่งอยู่ในหัวใจของตน ปฏิบัติเจียนตายก็ได้พิธีกรรมอันนั้น ได้ความเพียรอันนั้น ได้ความทุกข์ความยากในทางจงกรม ได้ความทุกข์ความยากในการนั่งสมาธิ

ในการฝึกหัดประพฤติปฏิบัติมันต้องมีต้นทุน ลงทุนลงแรงของแต่ละบุคคล แต่ละบุคคลลงทุนลงแรงขึ้นมาจนจิตมันสงบระงับขึ้นมาในหัวใจของตน สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี จิตดวงนั้นจะได้สงบระงับบ้าง สงบระงับขึ้นมามันก็เป็นสมณะ สมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน

ยกแคร่นะ แครนที่ยกของนะ เวลาที่เขาจะยกเขาต้องตั้งขาหยั่งมันนะ ขับรถไปแล้วก็ยกเลย รถมันก็กึ่งอยู่นั่นแหละ พลิกไปตามวัตถุที่ยกน้ำหนัก

ยกแคร่นะ รถเขาวิ่งไป ก่อนจะยกแครนเขาดังขาหยั่ง ๔ ขา กว่าที่ตั้งได้ ตั้งแครนเพื่อจะยกของ ยกน้ำหนักแค่ไหน แครนนั้นมีคุณภาพมากน้อยแค่ไหน ยกของได้น้ำหนักมากน้อยแตกต่างกันอย่างไร

สมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน เราจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา ถ้าฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมานะ ถ้าน้อมไปเห็นสติปัฏฐาน ๔ มันเริ่มจับได้ มันจะยกของมัน มันยกจะขึ้นเล็ก ขึ้นน้อย ขึ้นใหญ่ ขึ้นที่มันแปลกประหลาด ขึ้นที่มันมีทั่วไป ฝึกหัด แล้วก็ทำของเรา ใจ ฝึกหัดของเราๆ ให้ฝึกหัดขึ้นมาให้เป็นตามความเป็นจริงของเรา

ถ้าฝึกหัดขึ้นมาเป็นตามความเป็นจริงของเรา มันมีทางแยกแตกต่างกันออกไปเป็นชั้นเป็นตอน แค่ว่าสมาธิ มิจฉากับสัมมา มิจฉาคือสมาธิที่ผิด ตกทวัชค์ นั่งหลับ นั่งคร่ำครวญ สงออกไปเห็นร้อยแปดพันเก้า มิจฉาสมาธิ

ไม่มีความสงบระงับบ้างเลย มันก็จะไม่รู้ไม่เห็นอะไร มันจะรู้มันจะเห็นอะไรไม่ได้ ถ้ามันจะรู้จะเห็นนั้นต้องหาจิตแพทย์ ส่งโรงพยาบาล ผิดปกติ แต่ถ้าเรานั่งภาวนา เราจะนั่งภาวนา เราเพื่อจะทำความสงบของใจ เราจะค้นคว้าหาความจริงในใจของตน

จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เราจะแก้ไขจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เราจะต้องเข้าไปสู่ตัวตนของตัวเองให้ได้ก่อน ถ้ามันเป็นมิจฉามันก็เป็นเรื่องไสยศาสตร์ เรื่องอภิญญา เรื่องโลกๆ เรื่องสิ่งที่มีอยู่ก่อนที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสรู้ เรื่องพราหมณ์นะ พวกลัทธิฤาษีชีไพร มันเป็นของคู่โลก มันมีมาตั้งแต่สมัยไหนแล้ว มันมีมาประจำโลก แล้วเราก็จะมาปฏิบัติอย่างนั้น

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษาค้นคว้ากับเขามาแล้ว แล้วไม่เอา เพราะมันไม่ใช่ทาง มันไปไม่ได้ ถ้ามันเป็นทาง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ศีล ฌาน ปัญญา ไม่เคยพูดอย่างนั้น มีแต่ศีล สมาธิ ปัญญา ฌานไม่เอาๆ

แต่ที่อนุโลม อนุโลมคือว่า จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันเคยเกิดมาตั้งแต่สมัยไหนก็ 모르 มันเคยทำของมันมา ก็ทำให้เป็นสัมมา จากฌานนะ ให้มีสติปัญญาเท่าทัน ให้เป็นปกติ ปัจจุบันธรรม ให้จิตมีสงบแล้วมีสติปัญญาอยู่ เห็นไหม มันจะเข้าสัมมาสมาธิใจ

จากมิจฉาๆ จากความเคยชิน จากอำนาจวาสนา จากสิ่งที่ยึดมั่นทำความเลวร้าย มีสติปัญญาจริงได้ จิตนี้ถ้ามีสติปัญญามันจริงได้ มันจะไปไหน ดึงกลับได้ ถ้าดึงกลับไม่ได้ แก้ไขไม่ได้

แก้กรรมๆ ใด แก้กรรมก็แก้สมาธิให้ผิดให้ถูกอยู่เนี่ย ใ้ที่สมาธิที่ผิดๆ นะ มันก็เป็นสมาธิ สมาธิคือเนื้อของจิต คือตัวจิตมันหดสั้นเข้ามาจากสถานะความเป็นธรรมชาติอันนี้ แล้วมันสงบ เข้ามาในสถานะธรรมชาติของจิต แต่มันอยู่ที่จิตนิสัย อยู่กับการขบขันของกรรม ขบขันของกรรม เก่ากรรมเดิม มันก็ขบขันออกไปอย่างนั้น มันก็รู้เห็นไปตามโลกนั้นแหละ

แต่ตอนนี้ปัจจุบันนี้เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามาบวชเป็นพระ เป็นพระปฏิบัติขึ้นมา ถ้าพระปฏิบัตินะ ศีล สมาธิ ปัญญา แล้วครูบาอาจารย์ที่ฝึกหัดปฏิบัติ ขึ้นมา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านฝึกหัดปฏิบัติมาเจียนอยู่เจียนตาย เริ่มต้นนะ เพราะอะไร

ก็ทำสมาธิเหมือนเรานี้แหละ ที่ทำกันอยู่เนี่ย ที่เราทำกันแล้วไม่เป็นสมาธิๆ อยู่เนี่ย ท่านก็เป็น แบบนี้ แต่ทำไมท่านเอาจริงเอาจังขึ้นมาได้ละ เอาจริงเอาจังขึ้นมาจนทำสมาธิได้ สมถกรรมฐาน เคนนปักขายังได้ ยกกาย เวทนา จิต ธรรมขึ้นมาพิจารณาได้ ถ้ายกขึ้นมาพิจารณาได้ เห็นไหม นี่ไง สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐานไง เพราะอะไร

นี่คือธรรมวินัย นี่คือศาสดา นี่คือคำสอนของพระพุทธเจ้า แล้วอีลุ่มๆ แฉกๆ ก็ปฏิบัติไปให้ กิเลสมันดับหัว กระเทียม ยอมจำนน กลิ้งอยู่อย่างนั้นนะ ให้เป็นอริยบุคคลขึ้นมาไม่ได้

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทำของท่านมาก่อน พอทำของท่านด้วยอำนาจวาสนาของท่าน ท่านได้สร้างบุญญาธิการมา เพราะว่าท่านบอกท่านปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้า หลวงปู่เสาร์ปรารถนาเป็นพระปัจเจกพระพุทธเจ้า นี่คือการสร้างสมมาของพระ โพธิสัตว์

เวลาการกระทำ ท่านทำขึ้นมาให้เป็นความเป็นจริงเป็นจังของท่าน แล้วพิจารณาของท่าน ท่านลาความเป็นพระโพธิสัตว์ ท่านถึงมาฝึกหัดปฏิบัติด้วยปัญญาของท่าน ท่านถึงได้ผ่าน เป็นขั้นเป็นตอนบุคคล ๔ คู่

บุคคล ๔ คู่ โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิผล อนาคามิมรรค อนาคามิผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล บุคคล ๔ คู่ บุคคล ๘ จิตมีสถานะถึง ๘ ชนิด ๘ อย่าง ๘ สถานะ แล้วเราไม่รู้ถึงสถานะของจิตที่มันเป็นบุคคลแต่ละขั้นแต่ละตอน

นี่ไง ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เวลาท่านสิ้นกิเลสแล้วท่านถึงอบรมบ่มเพาะเราอยู่นี่ไง อบรมบ่มเพาะขึ้นมาเป็นข้อวัตรปฏิบัติไง แล้วข้อวัตรปฏิบัติก็ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นความจริงของเราขึ้นมาไง

ถ้าฝึกหัดปฏิบัติของเราทำความจริงขึ้นมา ให้มันเป็นสัมมาทิฐิความถูกต้องชอบธรรม ถ้าเป็นสมาธิก็เป็นสัมมาสมาธิ เป็นสมาธิในปัจจุบันนี้ ถ้าสมาธิในปัจจุบันนี้ ขณิกสมาธิ รู้เลย ก่อนเดิมที่เราทำมามันเป็นสมาธิแค่ขณิกสมาธิ มันถึงจับสิ่งใดไม่เป็นขึ้นเป็นอัน

แต่เวลาเราฝึกหัดปฏิบัติให้มากขึ้น สมาธิมันถูกต้องชอบธรรม ละเอียดรอบคอบขึ้น เป็นอุปปจารสมาธิ สมาธิมันนุ่มไปเห็นกายได้

เห็นกาย อาการเหมือนกัน แต่อาการที่เกิดเป็นกาย

อาการเวทนา เวทนาเป็นอาการใหม่ ถ้าสัมมาสมาธิ ถ้าเป็นอาการ มันจับต้องได้ใหม่ เวทนา

เป็นจิต จิตผ่องใส จิตเศร้าหมอง

เป็นธรรมอารมณ์ อารมณ์ที่เกิดขึ้นๆ ธรรมอารมณ์ ถ้าจิตมันสงบแล้วไง ถ้ามันจับอารมณ์ได้ อารมณ์ไม่ใช่จิตใจ ที่มันเสวยนี่ไง ที่มันส่งออกนี่ไง นี่ไง ผู้รู้ สิ่งที่ถูกรู้ไง

ผู้รู้ๆ ผู้รู้จริงๆ มันก็รู้แต่เฉพาะตัวมันเอง สิ่งที่ถูกรู้คือคิดขึ้นมาไง ที่ชอบใจ ผู้รู้ สิ่งที่ถูกรู้ มันก็คิดของมันไป ถ้าสติปัญญามันเท่าทัน มันก็เห็นใจ ก็เห็นสติปัญญานะ ๔ ใจ

เศรษฐี ขาหยั่งมันตั้งมั่นคง มันยกขึ้น ยกไปไหนละ ยกไปไหน ยกขึ้นมาแล้วให้เศรษฐีมัน พลิกขึ้นมาใช้ใหม่ ให้เศรษฐีล้มไปเลยหรือ ยกขึ้นมาจะไปตั้งที่ไหน จะพิจารณาอย่างไร จะทำอะไรขึ้นมา ถ้าทำขึ้นมามันก็เป็นภาวนามยปัญญาไง ถ้าภาวนามยปัญญา เห็นไหม ใจดวงใดไม่มีมรรค ใจดวงนั้นไม่มีผล บุคคล ๔ คู่เป็นอย่างไรรู้

สถานะของจิต นี่ไง เวลาหลวงปู่มั่นท่านบอกว่า ภูมิ พระมีภูมิ มีภูมิ มีฐานะ จิตอยู่ตรงไหน ฐานะไหน ธมฺมสากัจฉา เอตมฺมํกุศลมุตฺตมํ เวลาหลวงปู่มั่นท่านเข้กหมดละ จิตเป็นอย่างไร แล้วจิตทำงานอะไร ทำงานแค่ไหน

ถ้ามันทำงาน มันมีสติ มหาสติ สติอัสโนมัตติ ปัญญา

ที่ว่าปัญญาณะ เดี่ยวเห็นมหาปัญญามันจะตกใจ ว่าจิตนี้มีหัตตจรรยแค่ไหน

ถ้าไม่มีปัจจัยตั้ง ไม่มีสันทิฏฐิโก ไม่รู้ไม่เห็นขึ้นมา แล้วมันจะมีอะไรเป็นขึ้นเป็นอัน

ถ้าเป็นขึ้นเป็นอัน เราก็ตั้งใจของเราเนี่ย ฝึกหัดปฏิบัติของเราให้จริงจังขึ้นมา ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา ไม่ให้กิเลสมันตบหัว จะปฏิบัติธรรมก็ดูบทหลัง เกาหลังเล่นนะ

ถ้าจริงจัง จริงจังก็ต้องเป็นทางสายกลางในพระพุทธศาสนา เป็นกลางมัคโค ทางอันเอก ถ้าไม่ใช่มัคโค ไม่ใช่ทางอันเอก มันก็ตกไปทางสองส่วนไง อัตตกิลมณานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค ทางสองส่วนที่เราเคยชินกันอยู่นี้ไง

เราก็เคยชินสุขกับทุกข์ แล้วเราก็อยากได้สุข เกลียดทุกข์ อยากได้สุข มันก็เป็นสุขเวทนา ทุกขเวทนา เดี่ยวก็ดีเดี๋ยวก็ร้าย มันก็เป็นของชั่วคราวทั้งนั้น แล้วของชั่วคราวก็จับไม่ได้ เพราะมันของชั่วคราวไง เวบๆ มันหลอกหัวใจนี้ไง แล้วหัวใจก็ปรารถนาความสุข ตะครุบๆ จะให้ความสุขไง ความทุกข์มันก็เกลียด ผลักๆ ใจ

ค้นหาความทะยานอยากไง เหตุให้เกิดทุกข์ สมุทัยคือเหตุให้เกิดทุกข์ เวลาพิจารณาไปแล้ว เวลามันคาย ค้นหาความทะยานอยาก สมุทัย ฆ่ามันๆ เวลามันขาดใจ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ขาดออกไปจากหัวใจ ดังแขนขาด ตัดขาดเลย ขณะ สถานะไหน โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล

โสดาปัตติมรรคคือเดินมรรค คือสติ คือปัญญา คือภาวนามยปัญญา ปัญญาที่ฝึกหัดเป็นแล้ว ถ้ามันฝึกหัดเป็น มันพิจารณาของมันไปไง เวลามันสมดุลงพоди มัคโค ทางอันเอกไหม มรรคสามัคคีไง สมุจเฉทปหานไง เวลามันขาดดังแขนขาด

พระพุทธเจ้าสอนไว้หมดแล้ว บอกไว้ชัดๆ แต่ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติไม่รู้ ไม่เห็น ไม่มี ที่รู้ที่เห็นนะส่งออก ให้กิเลสมันหลอก ให้มันพลิกมันแพลง

ทั้งๆ ที่กิเลสมันก็มีอยู่กับเรา กิเลสมันอยู่ในหัวใจนะ ธรรมะ ธรรมและวินัยเป็นศาสดาอยู่ในตู้พระไตรปิฎกแล้วใส่กุญแจไว้ เอาไว้ทำความสะอาด เวลาศึกษาค้นคว้านะ เวลาปัญญาเราเกิด เวลาเราพิจารณา เวลาพิจารณาเสร็จแล้ว ผลของมันกำลังคาบถูกคาบดอก คือผลไม่ชัดเจน ออกจากภาวนามารื้อพระไตรปิฎกเลย ธรรมและวินัยข้อไหน ถ้ารู้ได้ ปฏิบัติรู้ได้ตรงกับที่เราสงสัย แก้ไข เพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว

แต่ถ้าเป็นสมัยพุทธกาลนะ สิ่งใดถ้ามันติดขัด ขัดข้อง ข้องใจ ออกพรรษาแล้ว เปลี่ยนผ้าแล้ว พร้อมทุกอย่างแล้ว ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารายงานผล ข้าพเจ้าปฏิบัติอย่างนี้ๆ เกือบตายๆ อย่างนี้ให้ข้าพเจ้าทำอย่างไรต่อ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ท่านรอตงนี่ รอตงที่เอ็งเผชิญอะไร อะไรที่เป็นจริง

แต่ส่วนใหญ่แล้วมันเป็นนิยายธรรมะ คิดเองเออเอง แต่งเรื่องเอง แล้วก็จะให้มันเหมือนไผ่ พอเหมือนเสร็จแล้วก็จะบรรลुธรรมไฉน

แต่ถ้ามันเป็นจริงนะ เจียบ หลวงปู่เจี๊ยะอยู่กับหลวงปู่กงมา ชั้นที่ ๑ บุคคลคู่ที่ ๑ พิจารณากาย เวลามันสมุจเฉท มันขาด พิจารณากายได้ถึงบุคคลคู่ที่ ๒ ขึ้นไปหาหลวงปู่มั่นไฉน ไม่พูดให้ใครฟังเลย เพราะความเพียรอันนี้มันมหัศจรรย์

แต่เดิมภาวนาไม่เป็น ล้มลุกคลุกคลาน บวชอายุ ๒๐ คนเฒ่าคนแก่นั่งภาวนากันได้ทั้งนั้น เราวยี่สิบอายุ ๒๐ ทำงาน ถ้าทำงานทางโลกนี่ชั้นยอดเลย เวลาไปนั่งสมาธิภาวนาสู้คนแก่ไม่ได้ ด้วยเหตุนี้ ท่านด้วยเหตุนี้เอาเป็นโจทย์ว่า เราอายุ ๒๐ เป็นลูกผู้ชาย อะไรก็ทำได้ ทำไมแพ้ผู้เฒ่า ผู้เฒ่าเขาทำได้ทั้งนั้นนะ ตั้งแต่นั้นจะอดนอน อดอาหารเลย

บุคคลคู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ ไม่พูดให้ใครฟัง เก็บไว้ในใจ เขารู้ได้อย่างไร อยู่กับครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ท่านเป็นธรรมๆ แค่นี้พฤติกรรมการกระทำก็ควรรู้แล้วว่ามันแค่ไหน แต่ในเมื่อมันไม่รู้เห็น ต้องหลวงปู่มั่นเท่านั้น

ขึ้นไปหาหลวงปู่มั่นที่พัรวนะ

กระผมพิจารณากายครับ พิจารณากายครับ

แล้วพิจารณาอย่างไร

พิจารณาย่างนี้ครับ

หลวงปู่มั่น เออ!

แล้วให้ผมทำอย่างไรต่อครับ

ก็พิจารณากายอย่างเดิมนั้นแหละ พิจารณากายอย่างเดิม แต่หยาบ กลาง ละเอียด ละเอียดสุด กายนอก กายใน กายในกาย แต่ละชั้นแต่ละตอน

ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรม ความเป็นธรรมอันนั้นท่านพิจารณาของท่านมา ท่านทำของท่านขึ้นมา เวลาเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา นี่ไง มันไม่ใช่ตบหัวดูบหลังอยู่นี่หรอก

เวลากิเลสตบหัวหางกลิ้ง หางย่นหน้าหางหลัง แล้วก็กอนแล้วก็นิน กินแล้วก็นอน เป็นพระกรรมฐาน นักปฏิบัตินั้นนะ เวลาเอาจริงเอาจังขึ้นมาก็ดูบหลังเกาเล่นอยู่อย่างนั้นนะ ไม่เห็นมีความเป็นจริงเป็นจังอะไรขึ้นมาเลย

เวลามันจะเป็นจริงเป็นจังขึ้นมานะ สันติภูมิจิโก เดินจงกรมนะ จนปวดเมื่อยไปหมด พอจิตมันลงเท่านั้นนะ อาการต่างๆ ใจโฮ! คลายออก จิตนี้ ใจ! มันนุ่มนวล มันเดินเหมือนจะเหาะ จะเหินเดินฟ้า

เวลาเดินที่แรกจะเป็นจะตายเชียว แต่มีสติปัญญาครอบงำ พยายามทำให้ได้ เวลากิเลสจิตมันสงบเข้ามามันวางหมดใจ เหมือนจะเหาะจะลอยนะ เดินจงกรม เวลาปัญญามันหมุน จักรมันเคลื่อน หมุนตัวๆ มันทันหมดนะ สติทันหมดเลย สิ่งที่มีวิตกพิจารณาในใจ สิ่งที่มีเป็นหนาม ยอกอก มันหายหน้าไปไหน มันถอนมันถอดหมดเลย มันเป็นมหัศจรรย์ในใจของตนเลย นี่ไง ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา นี่สันติภูมิจิโก

แล้วใครเขาจะบอกว่าเอ็งทำได้ ใครจะบอก

ครูบาอาจารย์ไง ครูบาอาจารย์ที่ท่านทำมาแล้วท่านรู้

แล้วให้ผมทำอย่างไรต่อไป

ทำอย่างเดิมนั้นนะ ทำอย่างเดิม เพราะทำอย่างเดิมแล้วมันได้มา ถ้าทำอย่างอื่น มันจะออกช่องไหน

สิ่งที่ได้มาๆ นั้นนะมัชฌิมาปฏิบัติ นั้นนะมรรคสามัคคี นั้นนะมัคโค นั้นนะเส้นทางของจิตดวงใด แล้วเส้นทางมันมีหยาบ มีกลาง มีละเอียด มีละเอียดสุด

เส้นทางยังไม่สิ้นสุดไง เส้นทางยังไปต่อได้ แต่ถ้าภาวนาไปแล้ว ถ้ามันได้มรรคได้ผลขึ้นไปแล้ว มันคิดว่านี่สุดเส้นทางไง แต่ถ้าเป็นความจริง นั่นคืออะไร นั่นคือกิเลสมันตบหัวใจ เพราะ

กิเลสมันรู้แล้วว่า ก็ผ่านขั้นตอนมาขนาดไหน แล้วถ้ายังเป็นมหาสติ มหาปัญญาเข้ามา มันจะเข้าไปเผชิญหน้ากับกิเลสนั้นไง

กิเลสว่ามันยังพลิกยังแปลงให้หลับใหล ให้เคลิบเคลิ้มว่า ถ้ามันละเอียดยมันต้องไปทางอื่นไง มันจะมีทางเหาะเหินเดินฟ้า ทางใต้บาดาลที่มันจะมหัศจรรย์กว่านี้ไง

เวลาครูบาอาจารย์ตอบเข้าที่เดิมไง เพราะที่เดิมเป็นมัลลโคโง เส้นทางสายกลางไง ทางสายกลางของจิตดวงนั้นไง เป็นอานาจาสนาที่สร้างสมมาอย่างนั้นไง เส้นทางเดินให้เดินตรง จิตตรงนิสสัย ตรงหัวกิเลสไง ตรงที่กิเลสมันหลบซ่อนอยู่นั่นแหละ ชับ ทำลงไปตรงหัวมันนั่นแหละ จิก หัวมันขึ้นมาไง ไม่ให้มันตบหัวใจไง ไม่ให้มันย่ำยีใจของตนไง

ถ้ามันฟื้นขึ้นมาโดยความเป็นจริงขึ้นมา นี่มัลลโค ทางอันเอกไง ทางสายกลางในพระพุทธศาสนาไง พระพุทธศาสนามันมีความมหัศจรรย์ที่นี้ไง

เรื่องอย่างอื่นมันเป็นเรื่องธรรมและวินัย วินัยมีทุกข้อ บังคับไว้เพราะอะไร สมมุติสงฆ์บวชก็บวชด้วยความเป็นสมมุติ สมมุติจริงตามบัญญัติจตุตถกรรม พิธีกรรมในการบวช แต่มัลลโคทางอันเอก ทางสายกลางในพระพุทธศาสนาปัจจุตัง สันติปฏิญญา เราบวชในหัวใจของตน ชำระล้างกิเลสเป็นขั้นเป็นตอน มันมหัศจรรย์ที่นี้ไง

สอนตน สอนตนได้แล้ว ใครสงสัยอะไรบอกมา

แต่ทำจริงหรือเปล่า สอนตนให้ได้ก่อนแล้วค่อยสอนคนอื่นเขา เพราะมันปลอดภัย ความปลอดภัยในทางสาธารณะ ความปลอดภัยในตัวตนของตน ความปลอดภัยที่ไม่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ความปลอดภัยที่ไม่ต้องมีหนทางจะต้องดำเนินต่อ จบสิ้นแล้ว ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา เอวัง